

ՎԼԱՍՍ ԿԱՌՆԻԱՑԻ

ՎԵՆԵՏԿԵԱՆ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԷՊ ԺՁ ԳԱՐՈՒՆ

(Շարունակութիւն. 88-ւ էջ 27)

ՍՈՅՆ դիպումս յաշորդ առաւօտը՝ իրենց պաշտօնական ծածուկ տենեկին մէջ, որ 'ի Պալատան Դքսին, քաշուեր էին Մէսէր Փիէթրօ Տիէտոյ՝ գլուխ Եղեռնադատ Քառասնից ատենին և նորա քարտուղարն։ Վերջինս զբաղեր էր կարգի դնելու քանի մի ձեռագիր գրութեան, որք կը վերաբերէին զանազան դատերու, որ այն առաւօտ տեղի պիտի ունենային։ Իսկ առաջինն Թղթոց ծարի մը լուսանցից մէջ նշանակուած քանի մի ծանօթութիւնները կարգաւ լու հետ էր, որոց քով ինքն ալ երբեմն երբեմն տարբեր Թանաքով յաւելուածներ կ'ընէր։

— Մէսէր Հիւքսմօ — հարցոց գլխաւորն՝ յետ աչքէ անցընելու ձեռագրի մի խիտ և մանրագիր երեսներն — քանի մ'օր առաջ քեզի յանձնարարած գործոյս վրայօք տեղեկութիւններ ստացաւ, որ էր ուշադրութիւն դնել քաղաքիս տղայոց և հասակաւորաց միակերպ անյայտանալուն նկատմամբ, և որոյ վրայօք անցեալ օրուան քեզի կարդացուցած տեղեկագիրս կը խօսէր, զոր ուղարկեր էր ինձ Փառացոյ պաշտօնէս ղեւ անցեալ շաբաթ։

— Ամենին բան չեմ կրնար ըսել, Մէսէր Փիէթրօ. այսչափ միայն գիտեմ ես ալ, որ այսպիսի անյայտացմունք շատ սոթալ կը կրկնուին, որոյ վրայօք պէտք է մենք խորին ուշադրութիւններս դարձընենք։

— Ամենին բան չայտնուեցաւ Սան Սիմէօնի՝ Կայէնացոցոյ նաւավարին որդւոյն անյայտանալուն վրայօք։

— Դեռ ոչինչ։

— Քանի որ խնդիրը անպիտան, դատարկապարտ և քաղքին պատուոյն վնաս հասցընող մարդկանց անյայտացման վրայ էր, շատ հոգ չէի ընեք։ Շահ մ'էր որ այնու կ'ընէինք՝ զանոնք բանտերու մէջ պահելէն խալսելով, և միանգամայն անոնց վրայ հսկելու համար ընելիք ծախքերնէս. բայց հիմա որ այս անյայտացմունք կը շատնան, և մանաւանդ տղայոց անընդհատ կորսուելուն վրայօք գանգաւ կը լինի, ես ալ համոզուած եմ որ անհոգանալու գործ չէ, և կ'ուզեմ որ այս դադարնիքս պարզուի հասկըցուի։

— Եթէ կը հրամայէ Ձեր Վսեմութիւնն՝ ամենախիստ պատուէրներ տալ, և այնպէս ընենք որ մեր պաշտօնեայք քմենէն նաւելի կասկածաւորաց վրայ աչք ունենան։ Խորհրդոյ Ստենին լրտեսք, որոց առատ ձեռնածիր խոստանալու է՝ շատ պիտի չուշանան մեր ձեռքն յանձնելու այսպիսի սարսափելի եղեռնագործները։

— Ինչ կարգադրութիւններ կարեւորագոյն կը համարիս 'ի գործ դնել՝ յանցնաւորներ ձեռք բերելու համար։

— Նախ և առաջ նաւահանգստէն մեկնող նաւերը հսկողութեան ներքեւ ձգել։ Այն տղաք կրնան յափշտակուած լինել զգուելի շահասիրէ մը, զանոնք արեւելքի հեռաւոր ծովեզերքները զրկելու և հոն իրեւ գերիներ ծախելու նպատակաւ։

Գլխաւորն քանի մի Թուղթ դարձուց. կանգ առաւ Թղթի մը վրայ, և յետ կարգաւու զայն՝ ըսաւ։

— Այդ բանդ 'ի գործ գրուեցաւ; բայց ամենեւին արդիւնք չունեցաւ: — Եւ գրեց լուսանցից վրայ յատուկ Թանաքով մը. Կրթապետիւն հետեւեալն: Յետոյ շարունակեց.

— Եղած բողոքներէն հետեւցնելով՝ այսպիսի անյայտացմունք շատ ամիսներէ 'ի վեր 'ի գործ կը դրուին, հետեալաբար յախրատկողաց թիւն ստոյգ կերպով չէ կարելի գիտցուիլ: Արդ՝ անհնարին պիտի լինի որ Ս. Մարկոսի այլալուր չհասարակապետութեան երկայն ատեն իբրեւ զաղտնիք մը մնան այս եղելութիւնք: Հարկ է խնդիրը լուսաւորուի, զոր ոչ միայն բողոքարկուաց իրաւունքն կը պահանջեն, այլ նաեւ մեր արդարութեան պատիւն որ ոչ անիրաւ տեղ պիտի նսեմանայ օտար պետութեանց առջև, որք մինչև հիմա համոզեալ են զյանցաւորս պատժելու համար մեր ունեցած պատրաստ և անխուսափելի միջոցներուն նկատմամբ: Ուստի այս վրէժխնդրութեան գործս սկսելու համար, որուն այսօր ձեռք կը զարնեմ, պատուէր տուր, Մէսէր Ճիպքոմ, որ կրկնապատիկ խստութեամբ հակողութիւն լինի կասկածաւորաց վրայ, նոյնպէս նաեւ մեր նաւազան, դրստէն մեկնող նաւաց վրայ, ինչպէս իրաւամբք զուրցեցիր: Յետոյ յանձնէ պաշտօնէից՝ անմիջապէս բռնելու այս թղթոյս լուսանցքին մէջ նշանակուած անձինքը, որոց քննութենէն ջանանք այս գծուարին կենսոյն հանդուցը քակել: Մինչդեռ գրագիրն Մէսէր Տիէտոյի պատուէրները կատարելու կը պատրաստուէր, ներկայացաւ պաշտօնեայ մը, և իմաց տուաւ զխաւերին՝ որ տիկին մի նորա հետ տեսակցիլ կը խնդրէր:

— Եթէ ուզածն կարեւոր խնդիր մ'է՝ թող զայ ներս. ապա թէ ոչ՝ մեկնի:

— Վսեմափալ տէր, պատասխանեց ներկայացողն, տիկինն ինծի պատմեց որ յափշտակուած տղու մի վրայօք էր խնդրին:

— Դեռ ուրիշ մ'ալ, ըսաւ Մէսէր Փիէթրոյ. ո՛հ, ա՛յ չափն անցաւ. ըսէ որ զայ:

Նոր եկողն՝ նախնաբար մեզ ծանօթ Ճէլթրուտ Սկրէմին տիկինն էր. որ պատուաւորաբար ընդունելութիւն գտնելով Քառասնից Ատենին նախագահէն, բոլորովին այլալուծ և լալագին՝ մանրամասն պատմեց զխաւերին իւր որդւոյն անյայտացումն, աւելցնելով նաեւ թէ հաստատունն պատճառներու վրայ հիմնուած կասկածով՝ կրնար նաեւ զտղան յափշտակողին անունն արտաբերել:

Մէսէր Տիէտոյ ուշադրութեամբ մտիկ ըրաւ Ճէլթրուտի պատմածներուն: Իւր գրագիրն հրամայեց կարեւոր տեղեկութիւնները նշանակելու, միանգամայն գրել տալով ինչ որ դատախազն խօսեր էր. յետոյ զառնալով առ կիսն, ըսաւ.

— Տիկին, ամբաստանելու մէջ շատ զգուշաւոր պէտք է լինել. վասն զի արդարութեան ատեանն, մտնաւանդ այս տեսակ դիպաց մէջ, չուտով վճիռ չի տար, և ոչ ալ բաւական կը համարի ընդհանուր տարտամ կասկածները՝ այն պիտի գործ մը կատարելու համար՝ որ իրեն ոչ նուազ անարգութիւն հասցընէ անպապայն մէջ, այսինքն է՝ վճռել անձի մը կալանաւորութիւնն, որոյ նկատմամբ ձգարդապէս կասկածներ միայն տեղի ունին: Ուստի ամենայն կանոնաւորութեամբ և հանգարտութեամբ գործենք:

Այս ըսելով քաշեց սենեկին փոքրիկ գոնդակը, և հրամայեց եկող սլաշօս նէին, որ Ճէլթրուտ տիկնով աղախինն անմիջապէս 'ի պալատն կոչուի:

Եւ յիշարի քիչ ատենէն հասաւ Աննիկ, և ներկայացաւ Մէսէր Տիէտոյի դատարանին մէջ. Քառասնից Ատենին նախագահին հրամանին համեմատ՝ պատմեց Աննիկ ինչ որ հանդիպած էր, մի և նոյնը կրկնելով ինչ որ քիչ առաջ Ճէլթրուտ հաղորդէր էր: Երբ հարցուեցաւ թէ կրնար արդեօք քանի մը նշաններ տալ թէ ինչ տեսակ կին էր տղուն ձեռքէն բռնողն, որ հետեալաբար նաեւ յափշտակող համարուած էր տղուն, պատասխանեց.

— Գերափառ Տէր, չեմ կրնար ըսել թէ արդեօք երիտասարդունհի՞ էր թէ պառաւ, վասնզի երեսը ծածկող քօղն շատ խիտ էր և հնար չէր որդել զինքն աչքով: Այսչափ միայն կրնամ ըսել՝ որ ամբողջ սև հագուեր էր, և չափաւոր բարձրութիւն ունէր, և իրեն ձայնն աւելի միջահասակ կնկան ձայն էր քան թէ պառաւի:

— Ուրիշ ծանօթութիւններ չեն գիտեր այս նկատմամբ:

— Ոչ, տէր:

— Գնա, ըսաւ, ձեռքովը նշան տալով մեկնելուն:

Այն ինչ Աննիկ դուրս ելաւ, Քառասնից նախագահն շուտով կանչել տուաւ այն քաջարածախն՝ որոյ քով գնացեր էին երկու կանայք և տղան: Երբ հարցուեցաւ, ինքն ալ ամենածիշղ նոյն բաներն ըսաւ անծանօթ կնոջ նկատմամբ, որ իրմէն քաջարները գնեւ և զինը վճարեւ էր, ինչ որ քիչ առաջ պատմեւ էր Աննիկ: Նաև ինքն կնոջ երեսը ծածկող խիտ քօղին պատճառաւ՝ չէր կրցած իմանալ նորա ինչ տարիքի լինիլն:

Քաջարավաճառն արձակելէ վերջը, Մէսէր Տիէտոյ ձէլթրուտի դառնալով ըսաւ.

— Հիմա ուրեմն, տիկին, կրնաք ազատ կերպով ձեր կասկածները ծանուցաւ նել, յայտնելով միանգամայն զանոնք հաւատարի գործող պատճառները:

Ձէլթրուտ՝ խեղճ Վիկտորինէի դէմ անուցած ատելութեամբ լեցուած և կուռ րացած, առանց նախ մտածելու թէ կարո՞ղ էր նա արդեօք այն յափշտակութիւնը կատարել, թէ իր ամբաստանութիւնն ինչպիսի սարսափելի հետեւանքներ յառաջ պիտի բերէր այն թշուառ արարածին նկատմամբ, պատասխան տուաւ Քառասնից նախագահին, որ ինքն ոչ եթէ միայն կասկածներ ունէր, այլ նաև ապահով էր որ այն անծանօթ կինն ոչ այլ ոք կրնար լինել, բայց եթէ Վիկտորինէ Տօլֆին, որ այն եղեռնագործութիւնը միայն վրէժխնդրութեան նպատակաւ կատարեւ էր:

— Բայց ամբաստանելը միայն բաւական չէ, պատասխանեց պայտօնակալն. պէտք են աւելի պայծառ, աւելի յայտնի նշաններ, որպէս զի կարենամ հաւաւ նիլ թէ իրաւցրնէ քու որդւոյդ յափշտակողն՝ այդ Վիկտորինէ Տօլֆին անուաւ նուածն լինի: Հարկ է ուրեմն որ ինծի աւելի յայտնի ապացոյցներ տաք: Խնդիրն յափշտակութեան և մանկասպանութեան եղեռնագործութեանց վրայ է, որոց համար ամենասարսափելի և վերջին պատուհաս սահմանուած է: Ուստի մտաւ ծեցեք, տիկին, և այնպէս պատասխան տուէք:

— Կ'ըսեմ դարձեալ, Տէր, որ առանց հաւանական պատճառի այսպիսի եղեւ բան գործող չեմ ամբաստաներ զՏօլֆին. և ձեզի տալիք ամենէն աւելի պայծառ ապացոյցս այս է՝ որ ինքն կը համարի ըստ իրեն տեսութեան, որ իմ որդիս, Տօլֆինի մեռած մօրեղբօրէն ընդհանուր ժառանգ սահմանուած իւր ամէն ստացուածոց, իբրև թէ զինքը զըրկած լինի ժառանգութենէ մը՝ որ իրեն կը պատկանէր. և որովհետև կասկածի մէջ պայման դրուած է որ երբ ժառանգ սահմանուածն մեռնի, ամբողջ ժառանգութիւնն պիտի անցնի Տօլֆինի ձեռքը, ուստի իբրև անտարակցաւ հետեւանք կ'ելլէ որ նա յափշտակած և կամ յափշտակել տուած պիտի լինի որդիս, զինքն սպաննելու և իւր այնքան փափաքած ժառանգութիւնը ձեռք բերելու համար, որ այժմ ըստ իրաւանց կտակին իրեն կը պատկանի:

Պայտօնէին հակառն կնճռեցաւ այս խօսքերուս վրայ: Յետոյ միտքն ինկաւ նաև իրաւաբանական առածն. Փնտռէ Եղբւրս մի հեղինակն՝ այն անչին վրայ, որուն շահ մի կայ յանցանքին. ուստի մինչդեռ քանի մի ծանօթութիւններ կը նշանակէր թղթի մը վրայ, կը հաւանէր մտքով որ ձէլթրուտի ամբաստանութիւնն անհիմն չէր:

Սակայն Հարցուց դարձեալ թէ արդեօք իւր ըսածներն աւելի ևս հաւաստելու համար ուրիշ բան ունէ՞ր ըսելիք :

Այն ատեն Ճէլթրուտ պատմեց Փառասնից նախագահին Վիկտորինէի այն անզգայը խօսքերն, զորս ըսաւ նա Ճէլթրուտի իւր սրտին ցաւոց դառնութեան վայրկենին, այն առաւօտը՝ երբ անզգամ ամբաստանողն զինքը տնէն վնասեց, այսինքն թէ նորա որդին պիտի չկարենար երկայն ատեն վայելել ժառանգութիւնը, որով և ինքը պիտի կարենար այնու իւր վրէժխնդրութիւնն կատարած համարուիլ : Բայց չըսաւ խորամանկն եթէ ինչ պատճառաւ արտաբերեց թշուառն Վիկտորինէ այն անզգայը սպառնալիքներն. այլ աւեցուց միայն, որ իրբն վկայ այս պատմածներուն կար միայն տէր Ագապիտոս, Դատարանին պաշտօնեայն, որ կրնար պէտք եղած ատեն իւր խօսքերուն ճշմարտութեան վկայ լինել :

Նենգաւոր դատախազին ամբաստանութեան նաև այս վերջին մասը լսելով՝ ո՞վ որ ալ լինէր անտարակոյս պիտի համոզուէր թէ քացի Վիկտորինեայ Եւրիշ ոչ ոք այնպիսի եղեռնագործութիւն մի կատարած կրնար ըլնել : Ուստի և Մէսէր Տիէտայ, տեսնելով որ իրաւցրնէ եղած չարագործութիւնը միայն ամբաստանելոյն օգուտ կրնար բերել, տէր լինելու այն ժառանգութեան զոր ինքն կը կարծէր թէ օրինաւորապէս կը պատկանի ամբաստանողին յափշտակուած տղուն, արձակեց զՃէլթրուտ խոտտանալով որ շուտ և սարսափելի հատուցումն արգարուութեան պիտի կատարուի :

Անզգամն Ճէլթրուտ չկրցաւ բռնել ինքզինքն յայտնապէս բարբարոսական ուրախութեան նշան ցոյց տալով՝ նախագահին վերջին արտասանած խօսքերուն համար. և երկանիկ կը համարէր ինքզինքն, տեսնելով որ իւր բալոր մտածմունքներն լի յաջողութեամբ գլուխ կ'ելլէին :

Իւր գրագրին հետ միայն մնալով, Մէսէր Տիէտայ եղած գործոյն դատաստանական օրինակագիրն յօրինել տուաւ, յորում պարունակեալ էին համառօտաւ դատախազին և վկայից գրուցածներն. զուրս հանելով թուղթ մը, որոյ վրայ գրոյմուած կայր Ս. Մարկոսի Առիծն, ստորագրեալ Գաղտնի Պաշտօնաւորն Սքէռ, Դնն-Բեռն Ելի-Նաբոթ Սքէռնի Փառանկեց, գրեց վրան քանի մը տող, աւելցնելով նաև իւր ստորագրութիւնն և կնիքն :

Փաւեց զանգակը, և ներկայացող պաշտօնէին յանձնեց այն թուղթը, որպէս զի Տէրութեան Խորհրդարանին ներկայացընէ :

Այն թուղթն էր հրամանագիր կալանաւորութեան Տօլֆիմ Վիկտորինէի, ամբաստանեալ իբր եղեռնագործ մանկասպան :

Շարունակելի

